

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІЇ

Виходить кожного четверга о 8-ій год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно економічний тижневик у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 8\$ піврічно 5\$
 Для Галичини 2.50 дол.
 Для України 2.50 дол.
 Для п. Америки 2.50 дол.
 Для Канади 2.50 дол.
 Для Аргентини 6 пез.

„PRACIA“

Jornal semanal para os Ukrainos no Brazil.

Publica-se em Prudentopolis às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. від стиха. Більші по 200 рс. За всякі оголошення платить ся з гори.

PRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми Українці до смері
 В нас є сила Козаків!

Не розлучать нас ні море,
 Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

На виїзді.

Дякуючи Вам за успішну працю, рівночасно прошу лишитися в Бразилії до остаточного поладження справи позички і закріплення У. Союзу».

Ось так пише мені наш міністер заграничних др. К. Левицький.

Тим разом приходиться не виконати волі Уряду. Іду до Європи. Чи на все, чи тільки на короткий час — не від мене залежить — від Вас, мої земляки, у Бразилії, котрим хоч дрібку лежить на серці добро загалу.

І чому я не виконую поручення Уряду, котрий я шаную, яким дорожу, і якого будучність мені не байдужа? Я — дисциплінована успішна одиниця, що ще ніколи в життю не легковажив приказів з гори.

Бо бачу, що я в сій хвилі тут не потрібний. Не беру дослівно цього слова; моя совість Українця говорить мені що инше. Праці для мене тут чимало і можу з рукою на серці сказати, що дармував я в Бразилії не багато.

Але чому я під сучасну хвилю непотрібний?

Надармо писалося поклики, в яких промовлялося до амбіцій, до серця, до совісті, щоб цей, хто

Та з заложеними руками не сиділося. Хто цікавиться нашою справою, цему відомо, скільки було зроблено заходів з метою переведення організації нашої в Бразилії від липня ц. р.; скільки крові напсувалося в тім часі нашим задрим сусідам, та що було зроблено, щоби нашу справу розяснити бразійським урядовим і неурядовим колам, і щоб наш загаль здобув собі відповідне місце в колі инших горожан Бразилії.

Сьогодні чую, що я тут непотрібний. Чому?

Сидіти і працювати далі на те, щоб бути тягарем віддільних одиниць, з котрих гостинности приходиться користати — годі. Обтяжати касу (бідну) Уряду, коли я для уряду не працюю (хоча останнім письмом мене уповноважено до дальшої платні); — нема в мене совісти.

Поки-що Бразилія не може спромогтися на те, щоби дати для одного чоловіка, котрий не хоче бути вічним гостем і тягарем одиниць, відповідаючої праці, за котру належиться платня, потрібна до утримання життя.

Я невимовно вдячний тим шляхотним одиницям, котрі утворили для мене свій дім і своє серце — та з другого боку мушу сказати, що життя навчило мене

зильські оселі знову і розпочату працю продовжати з здвоєною енергією. Чи вернуся, — не від мене, а від Вас, мої други і други народу, залежати-ме.

А тепер позвольте сказати і до Вас кілька слів, Ви, яким байдуже, чи я буду сидіти тут, чи собі поїду на віки. Першим, про яких була мова вище, сі слова непотрібні; говорю їх до вас з думкою, що вже не доведеться мені з Бразилією бачитися.

Ми засіяли насінне майбутньої організації. Ми поклали собі покінчити з легковаженнем нашої многотисячної громади, яку зачисляють до погордженої в Бразилії польської нації і тим самим її кривдять. Ми порішили добутти сій громаді пошану і значінне та права тим, що ся громада об'єднається, добуде своїм дітям відповідну освіту, піднесеться з морального занепаду і з занепаду матеріального через кооперативну діяльність, через освіту і організацію. Щойно зерна під посів вкинуто, щойно філії, та й то здебільшого без провідників позавязувалися, а дійсна праця має щойно прийти. Наш почин це ще дитина в пеленах.

Не гдайте-ж цієї дитини без опіки, не засуджуйте її на смерть! Оце проше Вас як батько цієї

що сказав усе, що треба було сказати.

Отже дякуючи ще раз усім, хто відгукнувся на заклик і поспішив з допомогою рідній країні, і тим, що спеціально виявили для мене щирість і допомагали мені не тільки в ділі праці для рідної справи по той і по цей бік океану, отже усім комітетовим для Позички Нац. Оборони і усім, що помагали мені при організованню Українського Союзу, але і мені особисто відкрили свій дім і серце — в першій мірі Впр. оо. Василянам — кінчу закликом:

Най живе вільна Галицька Республіка!

Най живе Український Союз у Бразилії!

І — до скорого побачення.

П. Карманський.

Льойд Джордж.

Англійська кабінетова криза цілого світа. Наслідком її Англія через деякий час не матиме змоги брати рішачу участь з розв'язці так важких міжнародних питань, як німецьке відшкодування, дарданельські проливи або Східна Галичина, які стоять сьогодні на першій пляні європейської політики. Є се тяжкий

для мене тут чимало і можу з рукою на серці сказати, що дармував я в Бразилії не багато.

Але чому я під сучасну хвилю непотрібний?

Надармо писалося поклики, в яких промовлялося до амбіції, до серця, до совісти, щоб цей, хто може, спішив з помічю рідному краю. Не дивлячися на це, що я — за виїмкою двох — об'їхав усі ваші оселі, представляючи нужду, терпіння і пожертвовање рідного Вам народу, одначе від кількох місяців наступила повна байдужність загалу і каса позички Нац. Оборони не збільшається майже зовсім.

Сидіти в Бразилії на кошт Уряду, котрий має на утримання потрібніших людей — я не маю совісти — коли цей Уряд з мого побуту в Бразилії не має користі. Я від 1-го серпня сам зрікся назначеної мені урядової платні.

ці, за котру належиться платити, потрібна до утримання життя.

Я невимовно вдячний тим шляхотним одиницям, котрі утворили для мене свій дім і своє серце — та з другого боку мушу сказати, що життя навчило мене праці, котра має мене вижити. А власне цієї праці хвилево для мене тут немає. Буде вона, тоді і моя присутність у Бразилії можлива. Кажуть, що буде, за яких два-три місяці. Гаразд! Та тих два-три місяці я тут зайвий. А до того кличуть мене на другий беріг океану обовязки чоловіка і батька.

Отсе вияснення для моїх друзів і друзів народу, котрі мій виїзд з Бразилії називають злочинном з огляду на загальну справу. Можеб цей виїзд і був злочином, якби в мене була думка більше не вертатись. Та я маю щирую волю швидко повитати наші бра-

здебільшого без провідників позавязувалися, а дійсна праця має шойво прийти. Наш почин це ще дитина в пеленах.

Не гідайте-ж цієї дитини без опіки, не засуджуйте її на смерть! О це прошу Вас як батько цієї дитини не маючи змоги сам піклуватися нею на якийсь час, а може і на все. Не забувайте на це, що колиб ми сю дитину вбили нашою байдужністю, то набралисяб тільки сорому між чужими, далиб доказ, що ми неспосібні до ніякого більшого діла — а наш ворог, який затрівожився вісткою про народини цієї дитини, як Ірод затрівожився вісткою про народини Христа, глумивсяб над нами і почувавби себе побідником.

Чи маю Вам більше говорити? Говорю не до дітей, а до дорослих, думаючих людей. І думаю,

деякий час не матиме змоги брати рішачую участь в розв'язці так важних міжнародних питань, як німецьке відшкодованне, дарданельські проливи або Східна Галичина, які стоять сьогодні на першому пляні європейської політики. Є се тяжкий удар для справи європейського миру, що в так важнім моменті уступив з посту прем'єра Великої Британії муж сеї міри що Льюїс Джордж. Сьогодні ми знаходимося надто під вражінням сучасних великих подій і за мало маємо перспективи, щоби безпристрастно і об'єктивно оцінити його політичну діяльність. Його приклонники бачать в ньому державного мужа великого покою, одну з передових індивідуальностей, що як бесідник тактик і політичний мислитель з успіхом продовжував велику традицію лорда Дізраеллі, його противники при всім його талані назива-

Сагайдачний

(Історична повість.)

9

(Продовження.)

Палії, відобравши сей наказ, відділися від решти козаків і щезли у темі. Сагайдачний же повів військо далі; йому помагав Олексій Попович, котрий дуже знав сі місця; будучи тут кілька літ в неволі, він робив разом з другими невольниками і в місті й за містом, по городах, на пристани, підмітав улиці, та скарив каміне.

От нарешті вони й коло брами. Кругом тихо, як в могилі...

Почув ся крик пугача, а за стін йому відповіло м'явканне кітки... Ворота рипнули і трошки відчинилися...

— Мати Божя! — почувся тихий жіночий крик, і ший Сагайдачного обхопили дівочі рученята. Се була хрещена дочка Сагайдачного.

— Хвесю... дитино...

— Тату, татусечку...

— Годі, дитино. Нема коли тепер відрадоців плакати. Візьміть її, діти, та стережіть як золоте яблочко — приказав Сагайдачний.

В сю хвилю в різних місцях спалахнуло зарево — і високі ігли мінаретів мов загорілися. Здавало ся, що се вночі сонце сходить.

— До зброї, діти! — крикнув Сагайдачний.

Великі ворота в брамі відчинилися і в них кинулися запорожці. На ратищах у них горіло приготовлене раніше та натерте порохом прядиво — і вони запалювали все, що можна запалити, та кричали всякими голосами.

І стала богата Кафа в одну хвилю великим огнищем. Кричали бісурмани, горіли будинки, скот ревів, плакали жінки й діти, а невольники тут же, серед пожару розбивали об камінь свої кайдани і кидалися з козаками на бусурмен. Вулиці і площі покриті були трупами убитих, другі тікали, кидалися з високих мурів, бігли в гори або падали в море.

Площа невольничого ринку стала наповняти ся кулами всякого добра: товарами, одежою, мішками золота й срібла, дорогоцінною зброєю. В повітрі над червоним полумем літали перелякані птиці, стрімголов падали в огненну безодню і гинули. Все, здавало ся, горіло; і будинки, і мечети, і мінарети, і червоні обличча козаків і їх одежа освітлена кривавим заревом.

— Бий їх! — кричав Олексій Попович.

Тут він побачив малесеньку гитарочку:

бідна дитина, опинивши ся сама серед сього некла, голосно плакала.

— Ти чого плачеш? — заговорив до неї Олексій Попович.

Дитина, побачивши чужу вусату пику, ще гірше заплакала.

— Де твоя мама? — питав він у дитини, забуваючи, що вона його не розуміє. — Я понесу тебе до матери.

Другі козаки, побачивши товариша з дитиною на руках, почали сьміятися.

— Гей брати, бережись! — несамото кричав хтось.

Всі оглянулися. Освітлений червоним полумем, весь зігнувшись під якоюсь страшною вагою, йшов Хома. Побачивши його козаки руками сплеснули: здорівенний Хома ніс на плечах гармату!

— Та се Хома! Дивіть ся, панове — він цілу гармату тарабанить!

— Батечки! Чілу Гаківницю тирить. Хома, запихавши ся, червоний та розхристаний, обережно положив свою гаківницю коло иншої здобичі.

Ото Іродова, яка-ж важка! — бурчав він, обтираючи піт з червоного обличча.

— Та що се ти, Хома? Де ти її взяв? — питалися козаки.

— Та таки-ж на башті.

— А нащо-ж вона тобі?

— Еге! Та вона-ж мідяна. А батько

казав якось — чому то унас на Січі ні

одної мідяної гармати нема. От я й приніс сю гаківницю. Але-ж і важенька, Іродова! Аж плечі болять.

Козаки не могли надивувати ся силі Хоми.

В сю хвилю спалахнуло зарево й на морі: то Небаба запалив турецькі ко раблі.

— О! То Небаба собі люльку запалив. — Добре старий справляєть ся.

На площі показав ся Сагайдачний з старшиною; вони всі уже були на конях, щоб борше всюда наспівати та за всім наглядати.

— Спасибі, дітоньки! — звернув ся Сагайдачний до козаків. — Добре справилися.

— Спасибі й тобі, батьку, що дав нам роботу! — загукали у відповідь козаки.

— Не забуде нас Кафа проклята! Побачивши пожар на морі, Сагайдачний підозвав до себе одного козака.

— Ану побіжи, лишень, на берег та дай знати Небабі, щоб він не всі галери турецькі палив, бо при такій здобичі нам без галер не буде куди її подіти. Та й невольників багато визволено — треба їх чимнебудь до городів християнських довести.

Козак пішов виконувати розпоряджене кошового.

А площа все більше й більше заповнилася козаками, котрі збігалися з усіх бін-

ють його плитким опортуністом, що як камелеон змінявся безпереривно, перечив самому собі кожної хвили і жив лише для моменту. Ми думаємо, що сі останні помиляються, а зглядно руководяться злою волею, бо оскільки він справді під час мирової конференції в Парижі і опісля показав себе часто, навіть в дуже важних хвилях занадто м'яким і уступчивим, то цілком інше свідоцтво виставляє йому його діяльність під час світової війни. Тоді майже виключно завдяки його незрівняній відвазі, впертому оптимізмові і лискучій енергії, завдяки його вібруючим промовам в годинах найглибшої зневіри англійський народ став уважати його втіленням залізної волі перемогти ворога, і осягнув вкінці перемогу. Але і в його повоєнній політиці не можна відмовити Льюїсові Джорджові повної послідовності. У своїй боротьбі проти змагань Франції до захоплення влади в цілій Європі він робив вправді часто уступки, примушений до цього обставинами, але з дивною впертістю, яка ціхує взагалі англо-саксонську расу, вертав все до свого первісного становища.

Тому його упадок є особливо для побіджених народів дуже тяжким ударом, бо він заступався за ними на всіх конференціях, почавши від Версалю, де його перемогли стареча манія величності Клеманса і паралітичне доктринерство Вільсона. Він предбачив з найбільшою докладністю нещасте, яке спричинить парижські мирові договори для цілої Європи і тому уживав всіх зусиль, щоби не допустити до катастрофи в Санремо, Кан, Генуї, усюди протестував він іменем світа жаждучого мира, праці і свободи проти божевільної політики насильства. Для того Франція напружила всі свої сили і знехтувавши свої обов'язки лояльності супроти союзника подоптавши власну засаду ненарушимости париж-

розглянути сю квестію в хронологічним порядком:

Під час мирової конференції в Парижі в маю 1919 р. предложив генерал Бота, представник полудневої Африки і голова спеціальної комісії в порозумінню з Льюїсом Джорджом українській і польській делегації проект перемиря на основі тодішнього стану фронту. Льюїс Джордж стояв іменно на становищу, що Поляки не мають основ до претенсій до Східної Галичини. Тоді то Франція порадила потайки Польщі не підписати перемиря, але вдарити на Галичан і тим самим створити доконаний факт. І справді Поляки дня 15. мая 1919 р. зачали офензиву під Хировом, при помочи військ генерала Галера, уоружених і спроваджених до Польщі французьким правительством.

Коли галицька армія незабаром підняла контр-офензиву і станула знова під Львовом, тоді Франція вимогла дня 25. червня 1919 р. на мировій конференції мандат для Поляків до мілітарної окупації Сх. Галичини. Льюїс Джордж противився сьому усіма силами і щойно, коли Вільсон піддержав Францію Англія ізольована мусіла уступити.

Однак Льюїс Джордж при кожній нагоді підчеркував кривду яку нанесено українському народові Східної Галичини через подоптане його права на національне самовизначення. І так коли в році 1919 установлювано західні кордони Польщі і ся піднесла претенсія до Горішного Шлеска, Льюїс Джордж не допустив до анексії сього краю і за його почином рішено відбутити там передше плебісцит. При тій нагоді він знова згадав насильство поповнене на Східній Галичині.

Коли дня 22. грудня 1919 прийшов під затвердження головних держав Антанти підсунений Поляками статут для Східної Галичини, який мав на 25 літ закріпити польську владу в цім краю, Льюїс Джордж власноручно зчеркнув цю

значення народів і мотивуючи тим виступленням Зєдинених Держав з Коаліції, Льюїс Джордж у відомій ноті з марта закинув Вільсонови облуду, пригадавши йому, що під час мирової конференції Англія обстоювала право самовизначення для Українців Східної Галичини а уступила нарешті тому, що не хотіла розбивати конференцію через противне становище Вільсона.

В останнє в часі міжнародної конференції в Генуї дня 10. мая сего року Льюїс Джордж поставив галицьку справу на денний порядок в цілій повноті, заявляючи що не буде мира в Європі як довго галицька справа не буде вирішена згідно з волею населення. Як раз сьогодні, коли цілий наш край вогні і Польща мусить цілу армію мобілізувати для усмирення народного повстання, можемо як слід оцінити далекосяглість слів британського мужа стану. Певна річ, що між поглядами Льюїса Джорджа на галицьке питання в році 1919 а 1922 є велика різниця, яку належить завдячити свідомлюючій роботі Галицького Уряду але як заявив оден його приятель представникам галицьким в Женеві, „Льюїс Джордж від самого початку відчував в серці що Галичина не належить Польщі“.

Сьогодні Льюїс Джордж є знова приватним чоловіком, але найблищі вибори до англійського парламенту можуть знова видвигнути його на становище прем'єра Великої Британії.

Сього передусім ми галицькі Українці повинні йому з серця бажати.

В. Біберович.

Як патріоти п. Полемського доробляються.

Вшехпольська варшавська „Газета Поранна“ подає спис послів людових і соціалістичних що на

Пос. Маргель дістав 18 моргів з державного маєтку.

Пос. Бардель, будучи міністром, заключив контракт з власним сином і з двома шваграми на доставу дерева з державних лісів до тартаку в бохенському повіті. Той пан заробив на однім контракті 7 мільонів мп.

Пос. Рончковскі вивіз 4 вагони шкіри до Югославії.

Пос. Ковальчук закупив 83 моргів у Грабовскої, властительки Сушок.

Пос. Худи, по фаху учитель закупив в пов. долинським маєток за 180 мільонів мп.

Пос. Клеменсевич купив фільварок Сигнечів, пов. Величка.

Пос. Стапінскі має село Клімківку і копальню нафти в пов. Кросно. Купив в 1921 р. за 350 мільонів мп.

Стільки вшехпольська газета про своїх політичних противників. Можна собі уявити, скільки позаробляли на посольстві вшехпольські мейнери, які мають у всіх урядах хмару урядовців, що належать до вшехпольського табору.

Не пише нічого ся часопись, як доробляються їхні політичні робітники поза границею. Тоді мусілиб додати патріотів з півн. Америки, а певно і все мусілиб зачислити і першого конзуля польского в Бразилії. Так то оно іде. Чуже п. Полемський бачить під лісом, а свого не бачить під носом.

Розумно!...

В обороні оборонної війни.

Ляцькі наїзники вживають своїх паперових марок на агітацію за границею, аби переставити українське правительство Петрушевича і всіх Українців у нашій Галичині, котрі ведуть оборонну війну проти злочинця-наїзника, заа нархістів, що хотять розбити польську „державу“, нібито

сню засаду ненарушимості парижських мирових трактатів викликала турецьку кризу, яка спричинила нарешті упадок британського прем'єра. Сьогодні ликує з сеї причини імперіялістична французька преса, але рівночасно нечувана катастрофа німецької валюти і народне повстання у Східній Галичині віщують Європі новий період потрясень і катаклізмів.

Не без основи заявила одна з передових європейських особистостей, що від упадку Бісмарка не було досі в Європі події, яку можна прирівнати до уступлення Льюйда Джорджа.

Для нас, галицьких Українців особливо цікаве, яке становиско займав Льюйд Джордж супроти галицького питання. Постараємося

Джордж власноручно зчеркнув цю постанову а тим самим провалив й сам статут, обстоюючи знова право самовизначення галицьких Українців.

Коли літом 1920 р. большевицькі війська наближались до Варшави, Льюйд Джордж на конференції в Спаа дня 10. липня заявив, що Англія готова ратувати Польщу, але лише в етнографічних границях під умовою, що Поляки опустять Східну Галичину аж по Сян а на конференції в Лондоні, яка мала зібратися для заключення мира з Росією будуть теж допущені представники Східної Галичини.

Коли знова в 1921 р. президент Вільсон з нагоди питання Фюме виступив в обороні Югославії кажучи, що признаннем сього міста Італійцям нарушено право самови-

людових і соціалістичних, що на посольстві доробилися маєтку. І так:

Пос. Бриль: у Львові 7 кам'яниць з яких дві продав, фільварок в Беремовцях, 132 морги на імя жінки, фільварок Загіре під Львовом, друкарня „Правди“ в Кракові, ліс в Чучижі, тижневники „Правда“ і „Газета Недзельна“.

Пос. Ваховіч: 70 моргів поля від гр. Потоцького.

Пос. Кренжель: село Борова, пов. Пільзно.

Пос. Поточек: 30 моргів поля.

Пос. Скржипек: фільварок Заможь коло Бережан.

Пос. Навроцькі: Фільварок.

Пос. Вітос: Врубльовіце пов. Тарнів, 300 моргів ліса, 400 моргів поля і млин. Маєток записаний на імя жінки.

розбити польську „державу“, нібито тому, що вони вороги ладу, порядку і держави, себто, що вони анархісти.

Не багато є таких наївних у світі, котрі польським брехням повірять. Не багато бо Польща вже досить представилась по світі яко збіговище розбишаків грабіжників і брехунів. Але не є виключне, що декуди, де ще Польщі добре не знають, її брехні можуть прийняти за правду.

Отже там слід Українцям стати в обороні правди і представити її як слід.

Треба вияснити, що Українці не лакомляться витрачувати свої сили на розбиване польської „держави“. Се не є на ділі жадна держава і, впрочім, Поляки самі потрафлять її розбити.

ців, несучи злочин. Зваживши все до купи, вони знов уходили брати останнє та добивати Турків і Татар.

Лиш під рано полумінь почала утихати — не було вже чому горіти. А коли зійшло сонце — воно освітіло самі розвалини Кафи, вчора ще такої розкішної.

XI.

Зруйнувавши Кафу, козаки з усією злочинною вийшли знов у море. Вони захопили з собою декілька турецьких галер, недопалених Небабою, і навалтажили їх за арбанім добром, а також помістили на них всіх освободжених невольників.

Козаки плили просто на полудне, все більше й більше віддаляючися від берега, так що в той же день козаки побачили себе серед безбережного моря і такого-ж безбережного неба. Вони згадували, що зісталося у кого в пам'яті з минулої кривавої ночі, перевязували один одному рани, жартували а то найбільше з Хоми, що згубив свою шапку та ніяк не хотів одягати турецької, та з Олексія Поповича, котрий не знав що робити зі своєю татарочкою: дитина плакала, а він з усіх сил старався її забавити: він то намагався грати з нею в ладки, то робив їй на долоні «сороку-ворону». Та й другі козаки старалися забавити дитину то тим то иншим: один грав на губах, другий показував пальцями «вою» та

кричав «мекеке». Усагий Кирпо зробив дитині ляльку, а суворий Небаба став на чотири та гавкав, як песик. І дивлячися на його сивоусе, добре лице, дівчина, забувши своє горе, дзвінко засміялася.

А деж дівалася Хвеса, санджакова бранка, що дала козакам ключі від Кафи і що звелів її Сагайдачний берегти, як золоте яблучко? Її немає тепер з козаками. Невже не уберегли вони її? Невже погинула вона з сього страшну ніч? Ніхто нічого не знав. Козаки, котрим звелено було берегти її, оповідали, що Хвеса веліла їм іти з нею до санджакового будинку, а як прийшли, то сказала їм зачекати трохи, нім вона збіжить та забере свої коштовні річі. Але як пішла то вже більше не верталася.

Козаки, наскучивши жданкою, вломили ся в дім санджака, але ні Хвеси й нікого з людей там не знайшли. Перешукали всі закутки, все перевернули до гори ногами, кричали, кликали, але ніхто не відгукнувся.

Скоро вони побачили, що і сей будинок горить, поспішили захопити з нього що попадалося під очи — і тільки вже втікаючи помітили в стіні тайні двері. Виломили їм — там був вхід до башти а відти двері прямо в гору. От сюди певно і щезла Хвеса, гадали козаки.

А по що? Чи силоміць її туди поне-

ли? Чи може вона сама захотіла зостатися в неволі? Хто знає...

Так думав Сагайдачний, блукаючи поглядом по безкрайому морю. І ще багато де-чого думала стара голова про те, що ціле життя не виходило у нього з серця і про що ніхто не знав, як не знали козаки й того, куди веде їх тепер кошовий отаман. А вів їх він до Синопу. Не перший раз уже доводиться козакам плюндрувати Синоп — треба ще й тепер дати йому чосу. Треба й самий Царгород обкурити мушкетним димом, налякати самого султана, а звідти махнути до города Козлоза і зруйновати до землі се невольничче гніздо, вирізати Турків і Татар до ноги, щоб і на розплід, на насінне нікого не зісталося з тої проклятої саранчі. А тоді до дому, до городів: християнських, на тихі води, на ясні зорі, у мир хрещений, у край веселий.

Але сього мало Сагайдачному, він загадував ширше. Йому хотілося зовсім відгородити християнський мир від нехрещеного. Але як? Зробити Чорне море — „Козацьким морем“, покрити його на все козацькими човнами та кораблями і побудивавши непобориму кріпость на самій вершині Чатирдага, гукнути звідси на море: «Ану! Сидіть Турки тихо!»

В ночі козаки були вже недалеко ве-

ликого, гарного турецького міста. Се був Синоп.

Багато з тих невольників, котрих повизволяли козаки, бували в Синопі і добре його знали. Сагайдачний радився з ними щось довгенько, а врешті порішено було напасти на місто двома лавами: одна половина козаків ударить на замок, а друга захопить пристань і все що в ній.

І знов повторилося те саме, що було в Кафі: завзятий Сагайдачний сплюндрував і Синоп, на довго завдаючи страху Туркам і Татарам.

XII.

Погуляли козаки по Чорному морю, ой погуляли! Кривавий слід по собі зіставили і в Криму, і в Малій Азії, і в Анатолії. Треба тепер було думати й про те, щоб до дому вернутися, до Дніпра Славути, на тихі води, на ясні зорі. А се не легко, ой не легко було зробити.

(Далі буде).

ОГОЛОШЕННЯ.

Павло Лещук пошукує свого брата Василя, котрий перебував в Америці — Freiton N. Y. Cass. N. N, 750. — Пошукуваний найзголоситься до Ред. «Праці».

Українці хочуть тільки прогнати польського наїзника зі свого краю, Східної Галичини. Хочуть сей край цілком очистити з польського наїзду і позбутись його раз на все.

Українці ведуть задля сеї мети оборонну війну проти наїзника.

Якими способами вони її ведуть, се звісно.

Усіма можливими способами.

Бо чи є в самообороні злі або добрі способи?

Чи застрілити нападаючого в самообороні є злочином?

Не є злочином! Самооборонця хоронить писане і неписане право чоловіка.

Чи сю самооборону веде один чоловік, чи людей 5 мільйонів, тут засада одна і та сама.

Що вільно одному чоловікови для самооборони, те вільно і 5 мільйонам.

Всякому вільно для самооборони вживати всіх і всяких способів.

Вільно було Бельгійцям стріляти Німців в Бельгії; вільно було Сербам стріляти Австрійців у Сербії; — вільно також Українцям стріляти Поляків у Східній Галичині.

Се є їх святе право самооборони.

Американські, канадійські і бразилійські Українці разом з Галицької України, повинні грошем підперти сю оборонну акцію в Галичині.

А у себе дома повинні також зайнятись обороною Української оборонної війни в Українській Галичині.

Ляхва кидає на сю, найчистішу ідейну, геройську боротьбу своє рідне знамя зневаги, а американські Українці повинні удатись до американської преси, до правительства і до народу з обороною сеї оборонної війни.

Американська громадська думка при щирій нашій праці стане по нашому боці і в нашій обороні, бо за нами правда, і вона мусить стояти за правдою, якщо не схоче чорного пятна кинути і на себе.

Арештують священників. Дня 10, м. явилася жандармерія в домі о. Володимира Федусевича, пароха в Миколаєві над Дністром і перевела докладний трус в мешканню та господарських будинках. По безуспішному шуканню жандарми увязнили пароха, веліли збиратися в дорогу й вивезли його до Стрия. Від цієї хвили за арештованим і слід загинув. Як причину арештовання о. Федусевича подають це, що в останню неділю підчас проповіді мав він накликувати своїх парохіян до бойкоту виборів до сойму.

—«»—

Ще одна узброєна ватага. З Бродів доносять, що в залозецьких лісах появився відділ, котрий несе пострах між населенням. Цей відділ посувається в напрямку давнього австр. кордону, сминаючи села та міста.

„Газета Поранна“ кінчить ті інформації закликком, щоби на „кеси вислати кавалерію, бо поліція не може дати ради.

„Газета Цодзенна“ домагається щоби варшавські гарнізони перенеслися до Сх. Галичини.

—«»—

Ближні інформації про узброєні ватаги. „Слово Польське“ потверджує факт, що у зборівському повіті появилися узброєні ватаги й коментує цей випадок так: „Не досить, що наша марка паде, що ціла наша держава хилиться до руїни але до нас доходять вісти, що у Зборівщині появилися терористичні банди гайдамаків, котрі у білий день розбивають людей. Іменно у зборівському повіті гуляє банда добре узброєна, на добрих конях, а складається із 50 осіб. Ця ватага напала на двір дідича Рота і на фільварок Блохів, а опісля втікла в сторону Бережан. У лісах згинуло 2 поліцаїв, а поліція зажадала помочи війська.“

—«»—

Криваві випадки. Під таким заголовком „Газета Поранна“ доносить що в зборівському повіті появилася узброєна ватага, котра веде

Хотьби навіть не чулось питань, то гарні роботи діточі показували, яка жмудна праця була через рік. На кінці іспиту одна з учениць полякувала п. гостям, та родичам за се, що їх посилали до школи. Родичі почуваячись до вдячності, подякували Прп. СС. за працю, та з повним задоволенням відходили, що ось мають добру школу. Одно собі повтаряли ідучи з сего іспиту, чому то скорше о се не постарались. Нарід наш тоді стане щасливий, коли буде мати добрі, християнські школи.

—«»—

Дня 2. с. м. збувся іспит дітвори шкільної в укр. школі СС. Службниць в Прудентополи. Як кожного року, так і сего року іспит сей випав гарно. Одна саля шкільна заняла гарні роботи: гафти всякого рода, гачкованне, вишиване, образи мальовані і др. Діти в часі питань відповідали гарно, так, що навіть злобний чоловік не може нич закинути. Родичі, та гості вийшли вдоволені під кожним взглядом. Вечером дали діти представлене — одно українське, а три в бразилійській мові. Саля старої капліці битком була набита, а гості вийшли вдоволені, розвеселені. Нарід бачить жмудну працю СС. Службниць, тому горнесь до сеї правдивої християнської, української школи. Найкожкий, шле, хто лиш може не лиш з осель Прудентопільських, але і з дальших, а переконаєсь про їхню науку, та не пожалує сего.

—«»—

Уступивший Президент Републики Др. Епітасіо Пессоа виїхав до Європи.

—«»—

Пишуть чисописи, що страшно розширяєсь проказа в стані Сан Павльо. І в Парані много є прокажених, а другі навіть не уважають на се, хоч як страшно заразлива ся хвороба.

—«»—

Сила традиції.

(Конець)

В 1918 році прокинулись до національного життя українські козаки Кубані. Це потомки тих козаків, про котрих Шевченко згадає в „Невольнику“:

„Тепер кажуть в Слободзеї
Останки збирає
Головатий та на Кубань
Хлопців підмовляє.“

Кубанські козаки є потомками тих запорожців, що не пішли в Туреччину, а випросили собі землі в Катерини II. і осіли під Кавказом. Значить між ними і тими, що пішли під турка, була велика історична звязь.

Однако вийшло, що про ту звязь більше памятали не ті, що мали (або принаймні могли мати!) писану історію, а ті, що жили переданнями, т. є. козаки з Туреччини. Задурені, оглумені московською фальшованою історією, кубанські козаки ледве себе пригадали; а козаки з Туреччини заховали усі святині, як видимі так і невидимі, котрі передали їм їхні непокірні діди-прадіди.

І ось в 1918 році завітали до Української Ради на Кубані чубаті гості. Вони прибули в тих одягах, які носили їх предки; привезли з собою корогви й образи, які хоронили 152 роки на чужині; до котрих молилися за воскресенне незабутної Матері — України. Привезли порубані, посічені, подіравлені святині — прапори давних запорожських курнів... Це були їхні неписані книги. Вони їм казали про минуле багато більше, ніж у московській чи лядській гімназії могли нашим дітям сказати підяремні професори! На них не було написано, але кожен, дивлячись на ті дорогоцінні шматки, мусів мимоволі перенестися в далеке минуле і вявити собі, що під тими прапорами бився той, хто пустив його в світ і дав йому силу духа нести традицію „у дорогу століть“. Може не оден чубатий велетинь, умираючи показував на дорогоцінні клейноди й казав тим, що лишалися жити: „Коли забудеш Україну, хай забуде тебе правниця Всевишнього. Хай присохне тобі язик до піднебіння, коли ти будеш славословити якусь инчу матір, крім тієї, за яку я умираю на чужині“...

Нема сумніву, що ті умираючі покоління передавали синам силу своєї надії, що коли Україна стане вільна і щоби вони, живучі, відшукали кубанських козаків, між котрими було багато не то знакомих, але й рідних.

Але яке страшне розчарування ждало тих чистих вікових ідеалістів, що через півтора століття заховали любов до землі, якої не бачили! Розчарування зустріло їх таки на самій Кубані.

Коли було зроблене урочисте урядове прийняття далеких земляків із чужини, то на

оборонної війни.
Американська громадська думка при щирій нашій праці стане по нашому боці і в нашій обороні, бо за нами правда, і вона мусить стояти за правдою, якщо не схоче чорного пятна кинути і на себе.

Тільки скоро треба братись до діла, не гаячи часу.

Все те можуть зробити українські громади в Америці у співділання і порозумінню з галицьким правительством Петрушевича.

Амер. «Свобода».

Галичина в огні!

„Зрада стану“. В Рикові арештовано студ. Л. Юринця і Петровського за мнине знищення виборчих ліст. Арештовані мають відповідати перед судом „зазраду стану“.

Погрози. В Камінці Струм. на будинку „Нар. Дому“ прибила польська боївка погрозу того змісту: „Дом народни бендзе на днях висадзони в поветше. Комендант.“ Цю картку з погрозою віддано до староства, а опісля до поліції, але до тепер ніхто цею справою не зацікавився. Якби появилася така українська погроза, то в цілому місті булиб ревізії та арештовання.

Грозять шибеницею. В Тартакові коло Сокаля староство арештувало пп. Гудиму, Косина, Лаха і Глушка за це що зрезигнували з членства виборчої комісії. Ком. Хржановські терором хотів приневолити їх, щоби остали в комісії і взяли назад письменну резигнацію. А коли вони відмовили, заявив, що буде трактувати їх як бандитів. „А бандитів сказав п. Хржановські вішають. В Перемишлі повішено їх 11.“ Згадані више селяне прийняли ці слова комісаря з усмішкою. Він їх приарештував при помочи жандармів і відставив до Сокаля.

Стріляють до гасвих. В Нарові арештовано Йосифа Мазура за те, що стріляв з кріса до лісового сторожа Юзефа Кордишевського. Арештований признався до вини.

чи війська.“

Криваві випадки. Під таким заголовком „Газета Поранна“ доносить що в зборівському повіті появилася озброєна ватага, котра веде боротьбу з поліцією. Підозріла ватага зорганізована на військовий лад, здисциплінована, заосмотрена в мундури і зброю їздить на конях і сіє пострах на Поділлю. Ця ватага знищила кілька фільварків, між иншим Августівку, Яхівці, Плачу і дійшла аж до Дунаєва. Поліція є безсильна, бо ватага ставить крізь сильний опір.

Ляхи запроторили по верх 1.000 Українців до в'язниць. Польські власти послідними часами арештували по верх 1.000 Українців в цілім краю яких обжаловують о звязь з терористичними актами, які мають місце в Галичині від кількох місяців.

В повіті Стрий у звязи з маючими відбутися польськими виборами до варшавського сойму польські власти арештували 25 українських студентів і селян; їх мають поставити перед военний суд.

З Бразилії.

Іспит шкільний в укр. школі СС. Служ. Пр. Д. в Есперансі.

Як відомо Ш. п.п. читачам, що ся оселя лежить дві милі від місточка Прудентопіль. Малисьмо ріжні школи тай ріжних професорів. Годі було з ними до кінця дійти, а діти, так щиро говорячи, або нічо не навчилися, або дуже мало. Від початку сего року почали вести в нашій лінії школу Пр. СС. Служебниці. Іспит, що збувся 29. м. м. показав нам їхню працю щирю, тихоньку, ревну. Питано катехизм, читанне, рахунки, історії Бразилії, України, географію. Гарно діточка відповідали, так в бразилійській, як в українській мові так, що справді рік марно не пішов. Були співі, були деклямації, а то все так докладно, що мило було слухати.

Гинуть часомиси, що страшно розширяєсь проказа в стані Сан Павльо. І в Парані много є прокажених, а другі навіть не уважають на се, хоч як страшно заразлива ся хороба.

Бавовна бразилійська стає попитною в Европі.

Допись.

КРУЗ МАШАДО.

По довгих літах життя наших людей тут на сій кольонії, життя мертвого, без школи і жадної організації, прийшов день 1. жовтня, котрий був для нас справжнім народним святом.

В сім дни основано в нас на лінії Шаркеада товариство і заложено школу.

На зібранню, в котрім взяли участь майже всі мешканці сєї лінії по короткій промові п. І. Маринюка і опісля п. І. Присяжнюка рішено заложити товариство, котре старалосяб удержувати школу, заложити читальню і постаратись о бібліотеку. Також рішено в короткім часі побудувати дім на приміщення школи і товариські ціли. До Виділу зістали вибрані п. І. Маринюк голова, п. М. Гуменюк секретар, п. І. Присяжнюк касіер, і п.п. Теодор Гулич і Йосиф Матковський контрольори. До товариства вписалось 58 членів.

Школу отворено зараз слідуєчого дня, учає до неї 30 дітей і єсть надія, що вкортці буде більше. Учителює в нас п. Сергій Савіцкый, бувший старшина кубанських козаків, котрий приїхав до Бразилії минушого року. Так наша кольонія наче зі сну пробудилася і аж серце радується на вид дітвори ідучої до школи. Молодіж котра давніше прогайнувала час дармо учає тепер на науку співу, вечірні курси і т. п.

Даєть Бог що ми протягнем свій тяжкий початок щасливо, і вступим також до Українського Союзу.

Іван Маринюк.

Але яке страине розчарування ждало тих чистих вікових ідеалістів, що через півтора століття заховали любов до землі, якої не бачили! Розчарування зустріло їх таки на самій Кубані.

Коли було зроблене урочисте урядове прийняття далеких земляків із чужини, то на привитальні промови не вистарчило рідної мови; а коли скінчилася урочиста година, кубанці між собою заговорили „на общепонятном“, себ то по московськи. Козаки з Туреччини просто остовпіли: „Як?! Ви, потомки запорожців, могли до такої степені спідлитись, що приймили мову свого ворога?“ питали вони... Ви могли забути заповіді минулого? Ви могли піддатися пансько-московській дурійці настільки, що Вам лице не червоніє, коли Ви топчете те, за що проливали кров Ваші діди-прадіди.

І на такі питання змосковшені кубанці не мали відповіді! Вони були щирі українські патріоти, але показали, що слабість дідів їх, котрі покорилися Катерині, перейшла й до них і заставила їх покоритися тим, кого московські царі умисне насилали, аби змішати кубанських Українців з московськими зайдами і помогти тим зайдам змосковшити Українців! І Українці невстояли на Кубані! А потомки залізних характерів, що пішли в Туреччину, явилися мов самі ті характери, як живий докір, що традиція могутчої України, чистої незаплямленої ні ляхом ні москалем, ще жиє!...

„Ми не мали жінок-українок у Туреччині — казали козаки з під турка; ми мусіли женитися з туркенями. Але ні оден з нас не став турком: ми з туркеня на турецькій землі Українок робили! Ми затримали свою рідну православну церкву; в останніх часах ми віджили й школу нашу... Ми не мали нізвідки культурної підмоги, але дивіться: ми не зрадили тій ідеї, яку передали нам наші батьки!

Сумно було кубанцям, коли відїздили оті залізні люди. Бо вони на пращання ще сказали: „Ми до вас вернемось аж тоді, коли ви будете дійсними потомками запорожців, а не московськими ляльками!“

Земля вертиться, історичне колесо крутиться і меле — перетирає все, що є бідне, гниле, слабодухе, невідпорне. За таку націю порахувало і нас історичне колесо... І нараз заскреготало на коліні, запинило триби... Що таке сталось? — питає історія. — Нічого, — відповіло: тільки на камінь потомки запорожців, а в триби влізли Січові Стрільці. І тобі їх не перетерти, бо вони принесли страшну зброю, котру не розібють ніякі гармати. Та зброя зветься традиція. Коли до сього часу нас не зіла ти, пані історіє, то далі вже й потім нічого не влієш: за нами стала історія, писана в серцях народу, а імя їй: традиція!...

Теодозій Мартиненко,
Кубанський козак.

Кольонія 5, Марешаль Маллет 25—10—22

Оголошення.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖІ

До спродажу 20 алькирів доброї урожайної землі, на якій є подостатком здорової води, два пайори. Земля при трахтовій дорозі на лінії „Шапада“ 8 кл. від місточка Іваї. Ціна приступна.

Интересовані зволіють ласкаво зігоситись до властителя: Basilio Dvorianyn, Ivahy Parala 47—50.

До Вп. П. Купців!

Поручаю всім знаменитий атрамент — марка *Tiscano*, який продаю по зниженій ціні, а саме:

Звичайна шкільна фляшочка	\$200 р.
Більша	\$500 р.
Чверть літри	1\$500 р.
Пів	2\$500 р.
Літра	4\$500 р.
Атрамент сухий (в порошках)	
на одну літру (<i>Tiscano</i>)	3\$500
„ „ „ (<i>Escolar</i>)	2\$000

По тій ціні продаєть тільки по кущах! Висилка на кошт покупців. Слати грош наперед, або разом з замовленням; в противнім разі не висилаєть.

Адреса. **Nicolau Gadomsky, Rua 24 de Maio, 39. — Curitiba.**

найбільший склеп
ВАСИЛЯ ВОИТОВИЧА
у Прудентополи

Містить усякі найпотрібніші знаряди господарські — рілничі, як також різного рода матерій, від найтанших до найдорожших: касеміри, чисто вовняні пали, готові убрания, коци, полотна, хустки, стяжки, капелюхи солом'яні, нитки до шиття, вишиваня і ручних робіт, зимові шалі, перфуми, перфумоване мило, скло, начиня кухонне, залізо, машини до шиття, порох, шріт, фугети, славна паста «фаворита», шнурівки, книжки, та прибори шкільні.

Напитки краєві і заграничні.

На складі завжди: хміль, олій до фірб, свьчки стеаринові, а подостатком муки найліпших марок, соли меленої, грубої і рефінованої столової, нафта, тютюн, риж, цукор, фарина кукурузяна і мандькова, фасоля, кава палена і зернятами, чай з Індій.

Скуповую на більшу скалю герву і інші продукта кольонійні.

Wasilio Woitovycz

Prudentopolis Paraná

На продаж дім і дві льоти в Дорізоні. В новім, гарнім домі знаходиться пекарська піч, відповідна для пекаря; добрий фронт — 100 мтр. від головної вулиці, близько церкви. Интересовані зголосяться до Гната Милика в Дорізоні.

На позичку Нац. Оборони
зложили, або жертву=
вали:

(Суми низші 10\$000 вважається жертвами)

(Дальше).

ІВАЇ-КАЛЬМОН.

Павло Подолян 100\$000:

По 50\$000 Михайло Кішка, Ілько Питльованців, Григ. Козань, Юстин Гнатів, Вас. Катеринюк,

По 30\$000: Теодор Райфур, Мих. Бардаль,

По 20\$000: Дмитро Берегулька, Мих Бардаль, Андрій Кішка, Мих. Іванчук, Вас. Кожух, Мих. Коцовський, Андрій Питльованців, Данило Стрижинський, Гринько Павліна, Григор. Тарас,

По 15\$000: Петро Гуйда, Андр. Шувер, Юрко Косцюречко, Теодор Макогон, Теодор, Андрухів, Вас. Дворянин,

По 10\$000: Мих. Галян, Степан Галян, Филімон Ковальський, Мих. Сидор, Симон Бутин, Теодор Берегулька, Мих. Гнида, Мих. Джула, Ів. Шеремета, Гавриіл Коваль,

Стах Щербатий, Лука Гнида, Павло Пясецький, Мих. Клемпоус, Петро Череватий, Микола Катеринюк, Мартин Гуйда, Ів. Ключковський, Вас. Галян, Вас. Бобик, Павло Курило, Панько Дух, Микита Галян, Клим Шаварський, Вас. Гнида, Пилип Стручок,

Семко Шпалір, Петро Олійник, Григор. Кривий, Ів. Мацалак, Дмитро Говдак, Мих. За-

водовський, Мих. Павліна, Ів. Марків, Теодор Підручний, Теофіль Жолудок, Федір Павлена, Юліян Гуменюк, Олекса Гицькало, Павло Гнида, Теодора Черкас, Онуфрій Кушнір, Мих. Семчук, Андрух Ольгурський, Вас. Щербатий, Мих. Басараб, Максим Лут,

Пилип Боруток, Стеф. Антішко, Макс. Дідик, Данило Деркач, Олекса Давидовський, Барто Райфур, Касіян Стручок, Олекса Косар, Мирон Ковбай, Гавриіл Шовбер, Луць Гуменюк, Дмитро Романюк, П. Липка

По 5\$000: Стеф. Шайнюк, Мих. Крупський, Яків Зубач, Куба Лещишин, Микола Чимбала, Якуб Осташевський, Павло Семчук.

Разом: 1.335\$000.

В ТРЕС БАРАС:

Костів Володимир 200\$000

По 100\$000: Тов. ім Т. Шевченка, Коцюмбас Іван,

По 50\$000 Колодій Михайло, Ковальчук Василь, Козевич Михайло,

Парамушак Стефан, 30\$000

баз, Пилип Горбатюк, Ів. Недошитко, Федь Павлик, Вас. Валькович, Марко Шаравара, Леонко Городиский, Ів. Сироїжка Ів. Якимів (ж.), Мих. Кравець, Олекса Голуб, Вас. Сироїжка, Дм. Кравець, Марія Шавала, Ів. Герелюс, Йос. Шавала, Семко Сироїжка, Павло Накальський, Ів. Когут, Мих. Ониськів, Андр. Ониськів, Василь Мохнач, Павло Якубів, Антін Недошитко,

Текля Служала 8\$000

По 5\$000: Семко Сидор, Мих. Нестор, Ів. Булик, Катерина Булик, Малашка Булик, Анна Герелюс 2\$000

Разом: 545\$000 Передано 540\$000.

ГВАЖУВІРА

По 100\$000: Тов. „Українська Січ“, Церков. Брацтво Сестриць

По 50\$000: Церк. Брацтво Мужчин, Григор. Партика, Кипріян Пшик, Іван Шеремета, Онуфрій Ладіж, Василь Сиротюк

По 25\$000: Яків Брикайло, Іван Яніцький,

По 20\$000: Христина Партика, Дмитро Фіяла, Іван Романовський, Филімон Калатай, Семко Брикайло,

По 10\$000: Максим Когут, Франко Крук, Андр. Фіяла, Петро Кузьма, Федь Зиласко, Тимко Кузів, Гринько Маковський, Олекса Терновський, Вас. Фіяла, Теоф. Москалевський, Дмитро Семчишин, Іван Бандій, Пилип Зімовський, Анастасія Колосовська, Стеф. Матвіїв, Іван Тарновський, Мих. Скорий,

Вас. Кузьма, Кипріян Бай, Панько Рачинський, Стеф. Зубик, Демко Додек, Іван Загалькевич, Ілія Колосовський, Іван Ливицький, Пилип Тарновський, Блажко Муха, Яків Кікіна, Григор. Матвіїв, Леонард Пасемко, Володим. Кікіна, Мих. Зиласко, Пилип Банділь, Дмитро Семків, Стеф. Шеремета

По 5\$000: Онуфрей Давибіда, Ілія Єваневич, Ксенька Процик, Іван Мельник

Анна Ремез 3\$000

Разом 1.023\$000

Доручено 1000\$000.

ІТАПАРА

Теодор Дідик 50\$000

По 10\$000: Іван Небесняк, Стеф. Зарівняк, Ілько Слободзян, Григор. Кисільовський,

Лобода (зібр. на лінії Віста Алягре) 18\$000

Тадра (зібр. на лінії 41\$400 рс. Збірка у дяка 17\$600 рс.

Разом: 167\$000

В АНТОНІО ОЛІНТО

Павлюк Микита, 500\$000

о. Михальчук Іван 200\$000

Шкільне Товар. ім. Митроп. Шептиць-

BEVAM AS CERVEJAS DA

ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELEPHONE
454.

MARCA REGISTR

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ігвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Більц, Вода Столова, Женжібре; ГАЗОВИ: з Цитрини, Абакані, Малин, Помаранч, Содова воде.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насіне ячменю за контрактом і продаємо вибиране насіне ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні

Atlantica

Luzitana

Curitibana — Porter

Сухі дріжджі Атлантики є найкращі і економічні.

Одинокій склад нашєї пивоварні у Прудентополи в домі п. М. Козловського.

50\$000 Колоді Михайло, Ковальчук Василь, Козевич Михайло, Парамушак Стефан, 30\$000 Савицький Іван, 25\$000 По 20\$000 Задорецький Іван, Кузьма Ілько, Ярема Ілько, Захаревич Микола, Яблонський Олекса, По 10\$000 Сеньків Теодор, Мельник Іван, Беньовський Михайло.

о. Михальчук Іван 200\$000 Шкільне Товар. ім Митроп. Шептицького, 100\$000 По 50\$000 Шлем Микола, Галунка Федь, Мельниченко Петро, Крутиголова Гриць, Ковалик Олекса, Поплоцький Андрей, Трач Іван, Чіп Микита, Мих. Джурич Кочерженко Леонід, 40\$000 По 30\$000: Козлінський Петро, Козлінський Іван, Шидольський Іван, Дубина Яків, Дубина Федь, Дубина Андрей, По 25\$000: Цімерман Іван, Вонс Ілія, Мартиняк Іван, Михальовський Василь, Гладчук Ілія, Фаринюк Мих., Мушинський Кость, Ногач Гриць, Дума Еміліян, Шевчук Матвій, Фаринюк Іван, По 20\$000: Москвина Мих., Козлінський Данило, Сай Семен, Заблоцький Теодор, Гупало Іван, (жертв.), Колодій Андрій, Микитюк Іван, Шевчук Мих., Хомяк Данило, Домбек Іван, Годований Онуфрій, Ковалик Яким, Кришишин Андрей, Ладанівська Марія, Олійник Катерина, Гураль Василь, Пивовар Мих., Дубина Єва, Нестир Дмитро, Мриголод Яким, Гладчук Іван, Хранюк Лука, Баран Роман

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП Костя Одрецького В АНТОНІО РЕБОУСАС — ПАРАНА.

Один з найбільших і найстарших склепів в цілім муніципію Іраті.

Продаю товари різнородні — яких справді хто забажав — фазенда; залізо; знаряди домашні, кухонні, і усе, що потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

НАПИТКИ РІЗНОРОДНІ. — СКУПОВУЮ ГЕРВУ.

На складі: кава, цукор, усі споживчі товари. Капелюхи, стрільні артикули, окраси зі золота як: брошки, перстени, ланцюжки до годинників і т. д.

Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Konstantino Odreckyi.
Antonio Rebouças — Paraná.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА ЛІНІЯ ЕСПЕРАНСА — ПРУДЕНТОПОЛІС

Поручаємо наш ново-отворений склеп, в котрім мож набути всего — добре і тане. Маємо всякі матерії, капелюхи, убраня готові, пали парасолі, як також всякого рода залізя.

Продаємо сіль, муку, каву в зернятах і мелену і все, що тільки забажаєте.

Ціни умірковані і продається все танше як у інших торговлях.

Купуємо, герву, мід, віск, масло і прочі продукта кольоніяльні.

Пам'ятайте, що вже раз треба поняти сей великий клич: „СВІЙ ДО СВОГО!“

З глибоким поважанем
Семчишин — Опушкевич & Спілка

Українці, котрі суть на лістах військових, а рад-би себе звільнити від війська повинні заздальгить виробити звільнене. Час на се виходить до 15. листопада. З тими рекі-рементами удавайтесь до п. В. Лопатюка Сей чоловік вже много увільнив, то і тепер увільнить. Представте свої причини, та не відкладайте. Ідіть до Українця бо нині клич: „Свій до свого з всіми потребами!“

В ТРЕС БАРАС — АКАМПАМЕНТО ТО БАРОНЕЗА:

(Зібрано Комітетом в Трейс Барас)

По 20\$000: Франко Косар, Антін Мельник, Ів. Мельник, Стефан Грицик

По 10\$000: Антін Шулька, Павло Бака, Домінго Линартович, Павло Гришко, Іван Ротик, Владислав Хандога, Ілько Фабіанович, Ваврик Корчак, Григор. Томайс, Адам Дікало, Мих. Королук,

На Робітничих турмах

ТРЕС БАРАС — РІО НЕГРО:

(Зібрано п. Володим. Костівим)

По 50\$000: Йосафат Костів, Теодор Костів, Михайло Марсенович,

Онофрій Карпин 30\$000:

По 20\$000: Михайло Ціхорський, Іван Дебрицький, Максель Михайлишин

По 10\$000: Іван Жак, Гавриіл Коцурбай, Мих. Жилінський, Григор. Світий, Мих. Бидричук, Марко Трач.

Разом: 1.225\$000

ЖАНГАДА (ПАРАНА)

Павло Отпіш 100\$000

Брацтво Серця Іс. Хр. 50\$000

По 20\$000: Микита Пасечний, Ів. Любас, Онуфр. Голова, Вас. Дудок

По 15\$000: Вас. Паска, Мих. Хас

По 10\$000: Федір Любий, Евдокія Сіменька, Мих. Котовицький, Ів. Гоневич, Йос. Окпіт, Мик. Слобода, Федь Вочкович, Ів. Кусик, Ів. Баріда, Петро Ониськів, Анна Яцкова, Розалія Магельницька, Вероніка Магельницька, Анна Гайова, Павло Степчук, Андр. Замуляк, Мих. Магельницький, Симон Сандак, Микола Бойко, Кость Ониськів, Ів. Ониськів, Ів. Селецький, Вас. Сидор, Ів. Гайовий (син)

По 5\$000: Василь Палюх, Петро Палюх, Вас. Федюк, Юлія Гоневич, Ів. Гайовий, Стеф. Ониськів
Разом 530\$000

ЖАНГАДА (С. КАТАРІНА)

По 50\$000: Максим Шаравара, Андр. Булик

Мих. Сироїжка 30\$000

По 25\$000: Прокіп Якубів (ж.), Яків Булик

По 20\$000: Ів. Цимбалюк, Гриць Якубів, (ж.), Петро Голуб, Стеф. Кузьмик,

По 10\$000: Антін Шабатура, Стеф. Ло-

По 10\$000: Шлем Варвара, Буський Петро, Ногач Гриць, Дума Микола, Бедрійчук Іван, Кочерженко Марта, Шляпак Петро, Семиген Семен, Шимків Андрій, Попівняк Олекса, Сай Олекса, Олексів Микола, Кобаса Прокіп, Цімерман Дмитро, Лецик Андрій, Дубина Єва, Козлінський Данило, Стельмах Гриць, Костів Анастасія, Буський Гриць, Чорноділь Антін, Гевко Мих., Карпович Яким, Буський Петро, Дзьоба Андрій, Мартиняк Пантал, Дубрівна Февронія, Горин Анна, Баран Марія, Стецишин Іван, Мриголод Василь, Хомяк Агафія, Шаве Анна, Кравчук Катерина, Палямар Дмитро, Вишневецький Василь, Фурда Франц, Приступа Ольга, Фаринюк Анна, Шевчук Семен, Шафрун Марта, Гойса Анна, Феськів Андрій, Крутиголова Федь, Мельник Кіндрат, Кіндра Христина, Шевчук Гаврило, Кавка Іван, Костів Анна, Трухан Стефан, Колодій Теодора, Кухар Гриць Кравець Іван, Романів Андрій, Кравчук Павло, Переймибіда Петро, Пивовар Йосиф, Мриголод Гриць, Сабатюк Володимир, Лапшинський Дмитро, Шлем Варвара, Ратуш Тома, Котун Василь, Гупало Федь, Горбань Єва, Шафрун Василь, Кравчук Теодор, Волошин Яким, Крук Максим, Ногач Софрина, Мухній Мих. Кочій Лука, Бедрійчук Михайло,

По 5\$000: Мельниченко Петро, Галунка Іван, Микитюк Петро, Галунка Марія, Семиген Текля, Крутиголова Єва, Ковалик Марія, Марцинишин Емілія, Ковалик Наталія, Кутик Євдокія, Карпович Катерина, Ковалик Марія, Кавка Микола, Дубина Іван, Шевчук Стефан.

Семіонів Анастасія 3\$000
Сенюк Марія 1\$000
З давнішої збірки на протестаційну телеграму жертвув оселя суму 282\$400.

(Далі буде).

ПЕРША І НАЙСТАРША ТОРГОВЛЯ В АНТОНІО ОЛІНТО
Теодора Шнира

п-сілаа на складі все, що входить в т. з. Secess e Molhados а іменно: різнородної якості полотна, фазенти і армаріньос, хустки, коши, капелюхи, каземіри, готові убраня, начиня кухонні, рільничі знаряди, всілякі обува так для мушин як для жінощин, різні річі з римарських і ковальських виробів. Має також все на складі найліпшої марки, муку, каву, цукор, сіль, перець, нафту, сірники і преріжна всячина.
Ріжні напитки, почавши від таной, але міцної мов оковита, горілки, а скінчивши на дорогих винах. — Купую все і продаю все. — Ціни як найдешевші. Українці з А. Олінто пам'ятайте на клич: „Свій до свого!“ Тому не оминайте свого котрий не раз з Вами ділив добре і зле і не в однім помагав.

ALBERTO SCHNYER
Estação de Canivete
col. Antonio Olynto,

НАЙЛУЧШЕ ПИВО
ВИРОБЛЯЄ
Cervejaria
„Cruzeiro“
Подаєсь до відома, що купуєсь також ячмінь.
Curityba — Paraná c. p. 180

В. Кун і Син.
Іпіранга — Гважувіра — Парана
Поручаю мій склеп при фабриці капелюшкових, купую всякі продукта краєні, продаж гуртовна і деталічна.
W. Kuhn & Filho,
Guajuvira Paraná

Печатня оо. Василян в Прудентополи.